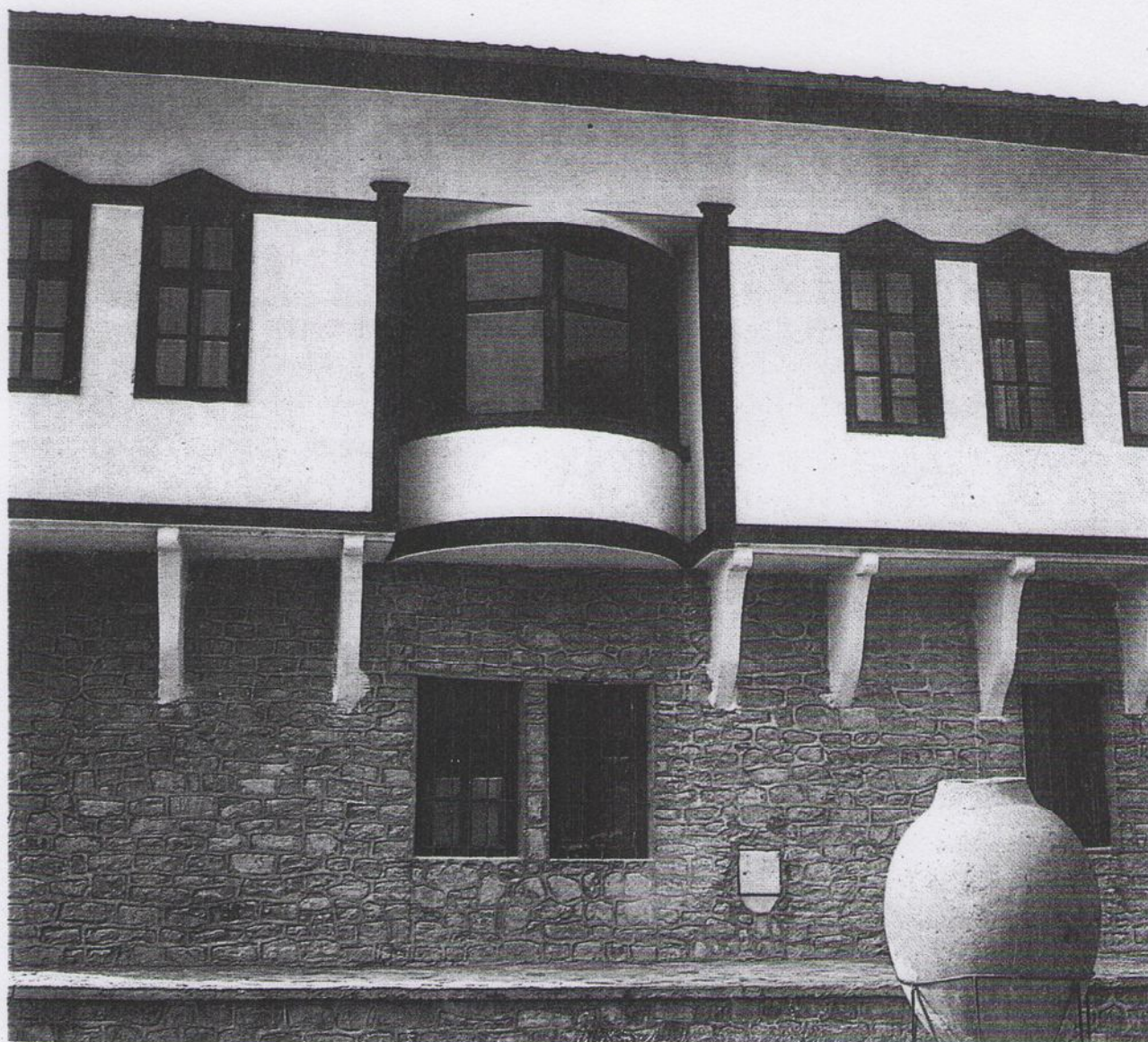

ЗБОРНИК VII ANTOLOGY VII

Трајче Нацев

РЕЗУЛТАТИ ОД КОНТРОЛНОТО АРХЕОЛОШКО ИСКОПУВАЊЕ НА ЛОКАЛИТЕТОТ "ДОЛНА БЕЖАНИЈА" С. КРИВИ ДОЛ

Археолошкиот локалитет "Долна Бежанија"¹ е откриен со археолошките рекогносцирање во 1989 година во атарот на с. Криви Дол-Штип. Мали контролни ископувања² беа изведени во 1991 година и имаа за цел културно и хронолошко вреднување на локалитетот. Долна Бежанија е лоциран на 1,5 км. јужно од селото Криви Дол, во западното подножје на Лозарскиот рид. Локалитетот е распространет на две платоа со неправилни форми кои зафаќаат површина од околу 1200 м², кои се издигаат на суводолина (сл. 1). Треба да напоменеме дека постојат индиции дека двете платоа (1 и 2) најверојатно била една целина, но времето со помош на ерозијата го има поделено на два дела со суводолина која зафаќа површина од околу 500 м².

Пред да помине на резултатите од истражувањето, треба да напоиме дека при поставувањето на двете контролни сонди е искористен падот и оштетувањата на теренот, за полесно согледување на стратиграфијата.

Сонда I

Контролната сонда со дим. 3 x 1 е поставена во југозападниот дел на платото 1, ориентирана И - З. При поставувањето

е добиена следната стратиграфска слика (пл. 1)

Првиот слој претставува хумус со дебелина од 0.60 м. При истражувањето на овој слој се констатирани 2-3 фрагменти од керамика, најверојатно исфрлени од подолните оштетени делови на теренот.

Вториот слој започнува од 0.60 м. и оди до 1.05 м. Земјата е светло кафеава, а при истражувањето не е констатиран движен археолошки материјал.

Третиот слој започнува од 1.05 и оди до 1.60 м. Земјата е црна. Керамиката во овој слој е многубројна, фрагментирана со груба и фина фактура, мазнети површини а на 2-3 фрагменти е констатирано и боење.

Четвртиот слој започнува од 1.60 и оди до 1.80 м. Структурата на слојот е формирана од песклива земја со светло жолта боја. Меѓу другото, во него се констатирани покрупни камење со неправилна форма и различни големини, кои како да формираат полукруг. Археолошки материјал, не е откриен.

Петиот слој е со дебелина од 0.20 м. исполнет со пепеласти земја, а исто како во предходниот слој не најдовме на археолошки наоди.

По петиот слој се појавува здравица.

Според ова, може да се каже дека во сонда I единствениот движен археолошки материјал, се појавува главно во третиот слој.

Се појавуваат садови со груба и пофина фактура, сите работени на рака. Позастапени се садовите со изразито груба фактура (Т. I. сл. 1, 2, 3, 4, 5,), кои се главно печени до црвена боја и на нив не се приметуваат траги од украсувања. За разлика од нив, фрагментите со фина фактура се со светло црвена до портокалова боја со траги од украсување. Поточно, со остатоци од мат сликање (Т. I. Сл. 6(а и б) сл. 7 (Аи б)).

Сонда II

Поставена во источниот дел на платото (2) со должина од 2.00 м. ориентирана С-Ј. По истражувањето е констатирана следната стратиграфска состојба (Пл. 2) :

Првиот слој претставува хумус со дебелина од 0.70 м. Во текот на истражувањата на овој слој се констатирани 5-6 фрагменти од лепеж.

Следниот слој има темно кафеава боја и во него е вкопана јама со пречник на отвор од 0.30 м. и длабочина од 1.20 м. Во јамата се констатирани два слоја, и тоа, првиот претставува пепеласта земја каде е констатирано помало присуство на фрагментирана керамика, а во вториот слој пепел и гареж со поголема концентрација на фрагментирана керамика, 2-3 фрагменти од лепеж а исто така и животински коски.

По овој слој се појавува здравица.

Треба да напоменеме дека јамата не е во целост истражена, па затоа не сме во можност да ја одредиме нејзината форма.

Во културната содржина на јамата се констатира дека доминира керамичкиот материјал (Т. II), при што (со исклучок на еден фрагмент Т. II сл. 1) целата керамика е со изразито груба фактура (Т. II сл. 2, 3 и

4), со црвена боја и без присуство на траги од украсување. Лепежот е пронајден во фрагменти, и тоа на различни нивоа во јамата (Т. II сл. 5 а, б и в).

Од случајните наоди³ (Т. III) пронајдени при рекогносцирањето, а од поголемо значење за детерминација на локалитетот, ги издвојуваме: Садче (Т. III сл. 1), фрагменти од керамика (Т. III сл. 2 и 3) и камено орудие (Т. III сл. 4). Иако откриени како случајни наоди, важно е да се каже дека овие предмети, посебно кантаровидното садче, со мат сликана декорација, е најдено во оштетените делови на сонда I, така што лесно може да се врзе за слојот 3 од истата сонда.

Како заклучок од двете контролни сонди, во однос на движниот археолошки материјал, можеме да констатираме дека се појавува поголема концентрација на керамика во однос на камените орудија, градежниот материјал и остеолошките наоди.

Пронајдената керамика е фрагментарна (со исклучок на садчето Т. III сл. 1). и Се појавуваат два вида на керамика: со груба и пофина фактура. Керамиката со груба фактура е повеќе застапена и, најверојатно, станува збор за поголема садови во форма на урни. Траги од украсување на овој вид керамика не се регистрирани. За разлика од неа, керамиката со пофина фактура е помалку застапена и врз основа на фрагментираните ободи можеме да претпоставиме дека станува збор за помали садчиња каде се појавува мат боена декорација. Присутни се мотиви на два црвени паралелни ленти кои одат цик-цак низ ободот и дел од мевот, формирајќи триаголници а, од нив се издвојуваат вертикални ленти кои одат горе-долу, а се среќава украсување и со 4-6 црвени и темно црвени ленти кои одат цик-цак низ ободот и мевот на садот формирајќи триаголник.

Со истражувањето преку овие две контролни сонди и врз основа на движниот археолошки материјал, само делумно е

постигната и целта на контролното археолошко ископување. Така, врз основа на керамиката која има блиски аналогии со керамиката од неодамна истражувани локалитети во средното Повардарие: Западна некропола, Стоби⁴ (Сонда II и III), Водовратски Пат с. Водоврат⁵ и Димов Гроб с. Градско⁶, можеме да претпоставиме дека можеби и локалитетот Долно Бежанија претставува оштетен дел од некропола, и тоа со спалени покојници, во јама или урни од типот на некрополата во Хиподром кај Скопје, со која се поврзуваат грубите садови. Во прилог на ова е и констатацијата дека не се појавуваат населбински културни слоеви туку, само еден културен слој со карактеристични наоди, повеќе својствени за некропола. Од друга страна, и самата

топографија на локалитетот одговара многу повеќе на некропола.

Со едно понатамошно, пообемно истражување веруваме дека со сигурност ќе се одреди карактерот и границите на локалитетот.

Хронолошките рамки на локалитетот врз основа на досега откриените наоди, полесно е да се одредат, на основа на блиски аналогии, посебно со матбоената керамика од соседните, веќе спомнати локалитети од Долно Повардарје, пред се од повеќеслојната населба на Кастанас⁷ можеме да претпоставиме дека локалитетот егзистирал во периодот од XIII - XI век пред н. е. што одговара на крајот на бронзеното и почетокот на железното време во Македонија.

БЕЛЕШКИ

1. Ја користам оваа прилика да се заблагодарам на Витомир Кукушев за неговата несебичност при откривањето на локалитетот и за неговото учество во истражувањето.

2. Со истражувањето раководеше Трајче Нацев.

3. Случајните наоди се пронајдени во текот на рекогносцирањето во 1990/91 година.

4. Керамиката е пронајдена при Заштитното археолошко истражување на Стоби - 1992 година.

5. Од овој локалитет се пронајдени две садчиња: од кои едното е со ископувањето во 1954 година под раководството на Петра

Гоцкова, сега сместено во Народниот Музеј во Т. Велес, а другото садче со ископувањето во 1992 година, од гроб бр. 22 под раководство на Д. Митревски, сместено во Музеј на Македонија.

6. Истражување 1992 година под раководство на Д. Митревски во гроб 4.

7. A. Hochhatter, Kastenas-Die Nahgemachte keramik Berlin, 84, Abb. 48, W. A. Heurtleu, Prehistoric Macedonia, Cambridge L 939, Fig. 413, 421, 422, 433, 434...

8. Фотографиите се изработени од К. Спасов.

Results of the Control Archeological Excavation Works in the Dolna Bezanija Site in the village of Krivi Dol, Stip

SUMMARY

The Dolna Bezanija archeological site is located 1,5 km. south of the village Krivi Dol in the west foot of the Lozar hill. It is located on two plateaus of irregular shapes which occupy an area of about 1200 m².

Based on our investigations of two control probes and of the portable archeological materials we can assume that the Dolna Bezanija site is a damaged Necropolis part of burnt out dead human beings in a cave or urns of the hippodrome necropolis type near

the town of Skopje. This is supported by the fact that no settlement cultural strata were found but only one of specific finding which bears the characteristics of a Necropolis.

On the other hand the site topography itself very much resembles a Necropolis. Based on findings discovered so far, we can assume that the site existed from the XIIIth to the XIth centuries B.S. which accords with the end of the Bronze and the beginning of the Iron Age in the Territory of Macedonia.

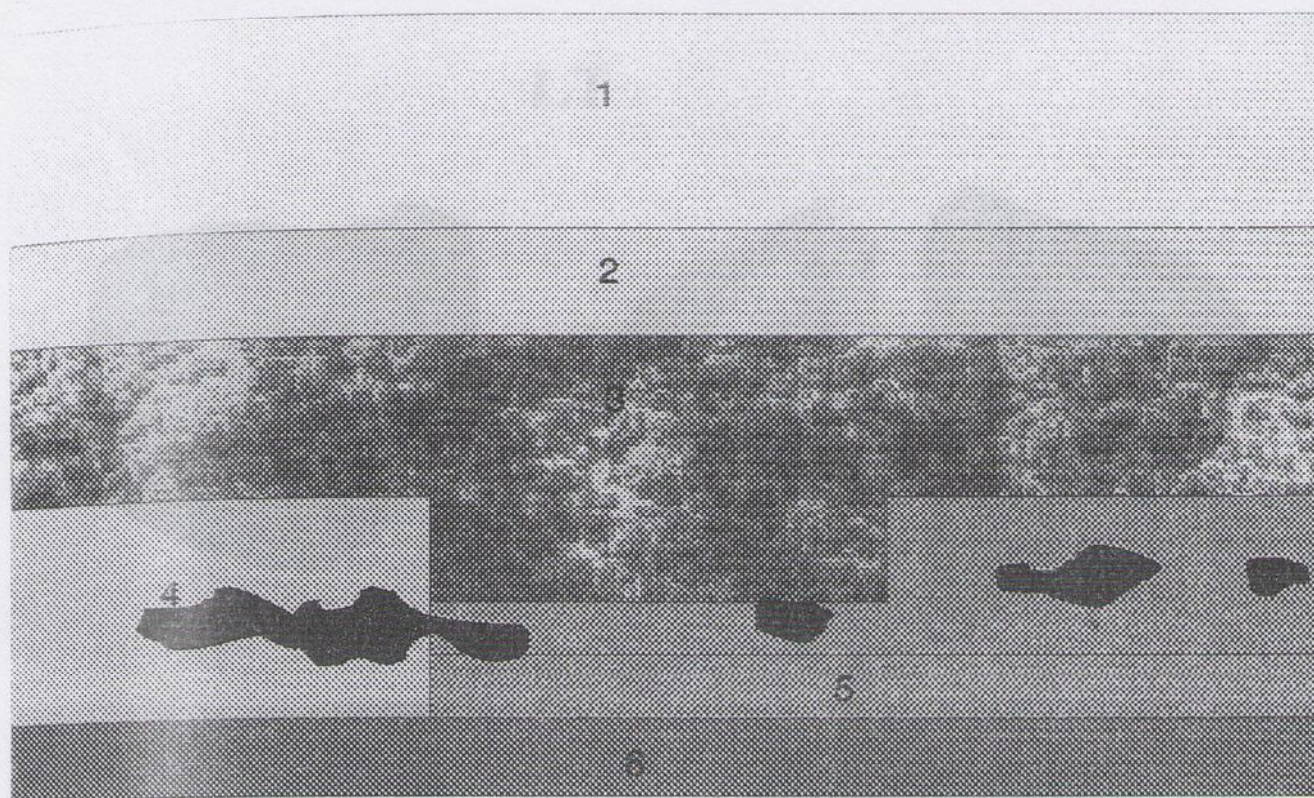

Сл. 1 Панорама на локалитетот

Fig. 1 A panorama of the site

B

C

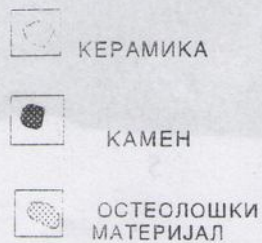

КУЛТУРЕН ПРОФИЛ I

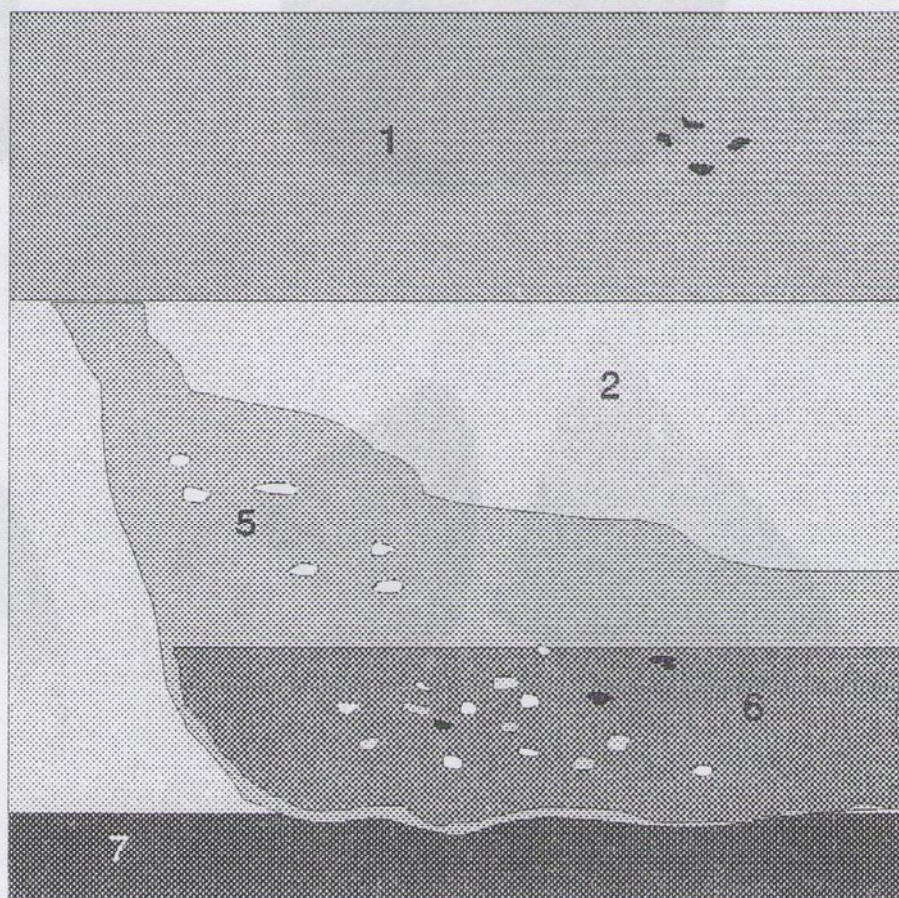
A

B

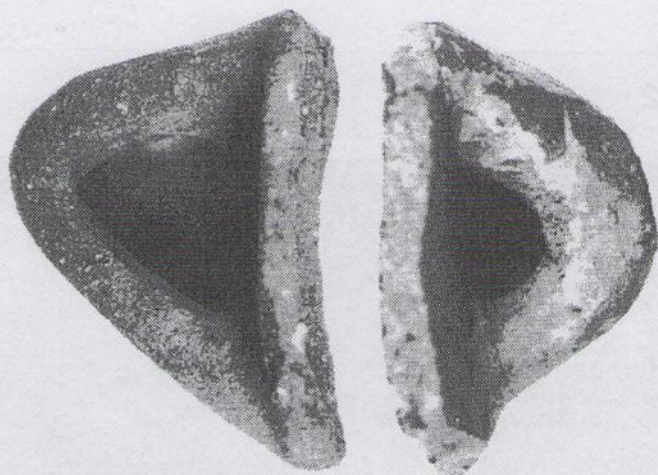
КУЛТУРЕН ПРОФИЛ II

- Легенда
1. Хумус
 2. Кафеава земја
 3. Црна земја
 4. Ситно зрнеста карпа
 5. Пепеласти земја
 6. Пепел и гареж
 7. Здавица

T.1

1

2

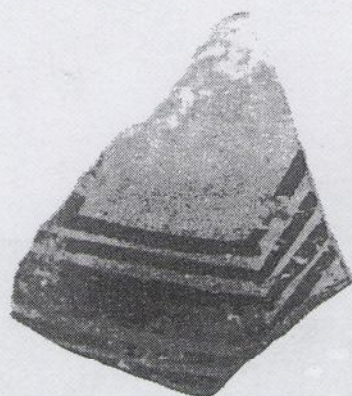
3

4

5

a

6

6

a

7

6

T.2

T.3

